

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων»**(διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου)**

(2018/C 440/06)

Εισηγήτρια: η κ. **Giulia BARBUCCI**

Διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	Επιστολή με ημερομηνία 19.4.2018
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	19.7.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	19.9.2018
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	537
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	176/2/6

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Οι αιτίες του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των φύλων είναι πολλαπλές και κατά συνέπεια οι δράσεις πρέπει να αφορούν διάφορους τομείς: το εκπαιδευτικό σύστημα από την παιδική έως την ενήλικη ηλικία, την αγορά εργασίας, την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, τις δημόσιες υπηρεσίες και το ψηφιακό χάσμα εν γένει. Συνιστάται η χρήση **πολυδιάστατης προσέγγισης** που θα συνδυάζει διαφορετικές πτυχές της καινοτομίας (τεχνολογική, κοινωνική, πολιτιστική κ.λπ.).

1.2. Το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων δεν είναι απλώς ένα τεχνολογικό ζήτημα: πρόκειται για οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό ζήτημα, το οποίο πρέπει να διευθετηθεί με πολυεπίπεδες και ολιστικές πολιτικές προκειμένου να αντιμετωπιστεί η ανισότητα των φύλων στις βαθύτερες κοινωνικές και πολιτιστικές της ρίζες.

1.3. Είναι σημαντικό να αναληφθεί δράση για την αύξηση του αριθμού των **γυναικών στους κλάδους των επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (ΕΤΜΜ)**, καθώς η αύξηση αυτή μπορεί να βελτιώσει τις συνθήκες και σε άλλους τομείς, αλλά και σε ολόκληρη την οικονομία και την κοινωνία. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί η αυξανόμενη σημασία της εκπαίδευσης σε τομείς που σχετίζονται με τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, καθώς και των διατομεακών, επιχειρηματικών, ψηφιακών και **μη τεχνικών δεξιοτήτων** (όπως η ενσυναίσθηση, η δημιουργικότητα και η επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων) στην ψηφιακή εποχή σε όλους τους τομείς. Η διεπιστημονική εκπαίδευση και οι δεσμες δεξιοτήτων με επίκεντρο τον άνθρωπο θα είναι απολύτως απαραίτητες, τα δε εκπαιδευτικά συστήματα θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις εν λόγω πτυχές.

1.4. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί η ψηφιακή παιδεία και η εκπαίδευση για όλους, με ιδιαίτερη έμφαση στα κορίτσια, με στόχο την εξάλειψη του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των φύλων εν τη γενέσει του. Για την υπέρβαση των στερεοτύπων είναι πρωταρχικής σημασίας η διαμόρφωση περισσότερων γυναικείων ψηφιακών **προτύπων ρόλων**.

1.5. Είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γυναικών σε τεχνικά επαγγέλματα και υψηλού επιπέδου θέσεις εργασίας, υπερβαίνοντας τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά εμπόδια και στερεότυπα, αλλά και διασφαλίζοντας ψηφιακή διά βίου μάθηση για την πρόληψη του αποκλεισμού των γυναικών από την αγορά εργασίας.

1.6. Οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευτές θα πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα εργαλεία ώστε να χρησιμοποιούν τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών σε όλα τα επίπεδα για να διδάξουν, προωθώντας τη δημοκρατία και πιο ανοικτά και εξατομικευμένα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

1.7. Για να αποφευχθεί η διαιώνιση του φαινομένου της εκδήλωσης της φτώχειας, πρέπει να διασφαλιστούν δίκαιες συνθήκες εργασίας και πρόσβαση στην κοινωνική προστασία ⁽¹⁾. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην «οικονομία της περιστασιακής απασχόλησης» (gig economy) ⁽²⁾. Ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο ως προς το θέμα αυτό.

1.8. Η παρουσία γυναικών σε θέσεις εργασίας προγραμματιστών πληροφορικής μπορεί να βοηθήσει στην υπέρβαση της προκατάληψης βάσει φύλου η οποία ενδεχομένως υποβόσκει κατά τον σχεδιασμό μιας συγκεκριμένης τεχνολογίας.

1.9. Η γυναικεία επιχειρηματικότητα πρέπει να υποστηριχθεί με την άρση των φραγμών στην πρόσβαση των γυναικών στην αυτοαπασχόληση, καθώς και με τη βελτίωση της πρόσβασης και της ποιότητας των μέτρων κοινωνικής προστασίας ⁽³⁾.

1.10. Η έξυπνη εργασία και η τηλεργασία θα πρέπει να παρακολουθούνται προκειμένου να αποφεύγονται οι κίνδυνοι σύγχυσης των ορίων μεταξύ φροντίδας, εργασίας και ιδιωτικής ζωής.

1.11. Είναι σημαντικό να ενισχυθεί η συμμετοχή των **γυναικών με αναπηρία** στην αγορά εργασίας, εφαρμόζοντας τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD) ⁽⁴⁾.

1.12. Η ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα αποτελεί μεγάλη ευκαιρία για τη διευκόλυνση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας και την παροχή βοήθειας στις γυναίκες με ευθύνες φροντίδας, καθώς και για την αντιμετώπιση των εμποδίων που συνδέονται με τη γραφειοκρατία και την πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες.

1.13. Είναι σημαντικό να αντιμετωπιστούν τα **στερεότυπα φύλου**: το ζήτημα αυτό πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε πολιτική και σε κάθε τομέα και να αντιμετωπίζεται στις βαθύτερες κοινωνικές και πολιτιστικές του ρίζες.

1.14. Ένα από τα κύρια εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες για τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες στο διαδίκτυο και στα κοινωνικά δίκτυα είναι ο **εκφοβισμός στον κυβερνοχώρο**. Η **σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας πρέπει να κυρωθεί και να εφαρμοστεί.

1.15. Όλες οι πολιτικές σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις διακρίσεις εις βάρος των γυναικών στον ψηφιακό τομέα, οι οποίες έχουν επίσης αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία και την κοινωνία εν γένει.

1.16. Οι δημόσιες πολιτικές θα πρέπει να σχεδιάζονται με βάση τη διάσταση του φύλου (ενσωμάτωση). Ο **προϋπολογισμός βάσει φύλου και η εστίαση υπό το πρίσμα του φύλου** μπορεί να είναι χρήσιμα εργαλεία σε αυτό το πλαίσιο.

1.17. Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσει την **ειδική ομάδα «Γυναίκες στην ψηφιακή εποχή»** και την πρωτοβουλία **«Digital4Her»**. Είναι σημαντικό να δημιουργηθούν και να αναπτυχθούν ευρωπαϊκά δίκτυα γυναικών στον ψηφιακό τομέα που θα προωθούν τη συμμετοχή κοριτσιών και γυναικών σε ψηφιακές σπουδές και σταδιοδρομίες σε ολόκληρη την ΕΕ.

1.18. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να συστήσει στις χώρες της ΕΕ να ορίσουν εθνικούς στόχους και δείκτες για την παρακολούθηση της κατάστασης (ετήσιος πίνακας αποτελεσμάτων). Η βελτίωση ή η επιδείνωση θα πρέπει να μετρώνται, μεταξύ άλλων μέσω έρευνας που θα διεξάγεται από το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE). Οι **ειδικές ανά χώρα συστάσεις** σε αυτόν τον τομέα θα μπορούσαν να απευθύνονται στα κράτη μέλη κατά τη διαδικασία του **Ευρωπαϊκού Εξαμήνου**.

⁽¹⁾ SOC/581 — Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ με θέμα «Πρόσβαση στην κοινωνική προστασία» (βλέπε σελίδα 135 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽²⁾ Η κοινωνική προστασία των εργαζομένων στην οικονομία των πλατφορμών, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 7.12.2017.

⁽³⁾ EE C 173 της 31.5.2017, σ. 45.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία» (EE C 367 της 10.10.2018, σ. 20).

1.19. Οι κοινωνικοί εταίροι στα κατάλληλα επίπεδα δεσμεύονται και καλούνται να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην ενίσχυση της ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων. Ειδικότερα, ο ρόλος των συλλογικών διαπραγματεύσεων είναι ζωτικής σημασίας για τη διά βίου μάθηση και την αγορά εργασίας εξετάζοντας τους ρόλους των δύο φύλων, προωθώντας τον ρόλο των γυναικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και σε διάφορα όργανα, υποστηρίζοντας την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και αντιμετωπίζοντας το μισθολογικό χάσμα μεταξύ των δύο φύλων ⁽⁵⁾.

1.20. Η ΕΟΚΕ συνιστά στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να υποστηρίξει τις προτάσεις αυτές κατά την επόμενη κοινοβουλευτική περίοδο, δεδομένου ότι το εν λόγω θέμα είναι ζωτικής σημασίας για τη μελλοντική ανάπτυξη της Ευρώπης.

2. Εισαγωγή

2.1. Ανισότητα των φύλων

2.1.1. Στην ομιλία του προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις πολιτικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο κ. Jean-Claude Juncker δήλωσε ότι δεν θα πρέπει να λαμβάνουν χώρα **διακρίσεις** εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθιστώντας τον τομέα της δικαιοσύνης και των θεμελιωδών δικαιωμάτων μία από τις δέκα πολιτικές προτεραιότητες του έργου της Επιτροπής. Η **ισότητα των φύλων** αποτελεί μέρος αυτού του πεδίου, παρά το γεγονός ότι ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων διαδραματίζει ήδη σημαντικό ρόλο στον εν λόγω τομέα, προβλέποντας ότι «η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλιστεί σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές» ⁽⁶⁾. Η κ. Mariya Gabriel, Επίτροπος αρμόδια για την ψηφιακή οικονομία και την κοινωνία, περιέγραψε πρόσφατα ορισμένες δράσεις στο πλαίσιο της στρατηγικής της για τη διευκόλυνση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γυναικών στον ψηφιακό τομέα. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η παρακολούθηση της δήλωσης **Digital4Her** που υπογράφηκε από εταιρείες πληροφορικής και η οποία προβλέπει μια ανοικτή και ισόρροπη ως προς την εκπροσώπηση των φύλων εργασιακή νοοτροπία και αντίστοιχο περιβάλλον εργασίας.

2.1.2. Οι γυναίκες εξακολουθούν να υφίστανται διακρίσεις στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία γενικότερα. Ο **δείκτης ισότητας των φύλων** —ο οποίος μετρά την ανισότητα στους τομείς της εργασίας, του χρόνου, της χρηματικής αμοιβής, της γνώσης, της εξουσίας, της βίας και της υγείας— δείχνει ότι η πρόοδος στους εν λόγω τομείς είναι αργή: ο δείκτης αυξήθηκε από 62 μονάδες το 2005 σε 65 μονάδες το 2012 και σε 66,2 μονάδες το 2017 ⁽⁷⁾. Οι αιτίες για τις διακρίσεις αυτές είναι πολλαπλές. Για την υπέρβαση των ανισορροπιών που απορρέουν από αυτές τις διακρίσεις, το πρώτο κεφάλαιο του **Ευρωπαϊκού πλάνου κοινωνικών δικαιωμάτων** αφορά τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, αναγνωρίζοντας ότι η ισότητα των φύλων και των ευκαιριών αποτελούν τομείς στους οποίους οι διακρίσεις είναι συχνότερες.

2.1.3. Το **ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων** αποτελεί μορφή ανισότητας λόγω διακρίσεων που πλήττει τις γυναίκες και που ενδέχεται να αποδειχθεί ανυπέρβλητο εμπόδιο για τη συμμετοχή των γυναικών σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Επιβραδύνει την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής οικονομίας του μέλλοντος, η οποία χαρακτηρίζεται από την ψηφιοποίηση. Στις μέρες μας, το 68 % των ανδρών και το 62 % των γυναικών χρησιμοποιούν Η/Υ και το διαδικτυο τακτικά, το 33 % των ανδρών και το 18 % των γυναικών εγκαθιστούν λογισμικό στις συσκευές τους, ενώ το 47 % των ανδρών και το 35 % των γυναικών χρησιμοποιούν υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής ⁽⁸⁾. Επιπλέον, παρά το γεγονός ότι αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ του συνόλου των αποφοίτων, οι γυναίκες εξακολουθούν να υποεκπροσωπούνται στα μαθήματα θετικών επιστημών και τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών: αντιπροσωπεύουν το ένα τρίτο περίπου του συνόλου των απασχολούμενων στον κλάδο, με διαφορετικά ποσοστά ανάλογα με τη συγκεκριμένη θέση εργασίας (8 % στον τομέα του λογισμικού, 54 % σε θέσεις χαμηλότερου επιπέδου μεταξύ των φορέων των τεχνολογιών πληροφορικής). Στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι η διατύπωση συστάσεων και προτάσεων για την **υπέρβαση των ανισορροπιών που σχετίζονται με το εκπαιδευτικό σύστημα και την αγορά εργασίας**.

2.1.4. Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν επίσης μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης στο διαδικτυο εξαιτίας του **εκφοβισμού στον κυβερνοχώρο**: η **ηλεκτρονική παρενόχληση** κατευθύνεται πολύ περισσότερο προς τα κορίτσια (σύμφωνα με στοιχεία του EIGE, το 51 % των γυναικών αντιμετωπίζει διαδικτυακή παρενόχληση έναντι 42 % των ανδρών) ⁽⁹⁾. Η **σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας πρέπει να κυρωθεί και να εφαρμοστεί.

⁽⁵⁾ «Εργαλειοθήκη για την ισότητα των φύλων στην πράξη» από τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους ETUC, BusinessEurope, CEEP και UEAPME.

⁽⁶⁾ Κεφάλαιο III, άρθρο 23.

⁽⁷⁾ EIGE, Έκθεση 2017 για τον δείκτη ισότητας των φύλων.

⁽⁸⁾ Βλέπε ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Απριλίου 2018.

⁽⁹⁾ EIGE, Νεολαία, ψηφιοποίηση και ισότητα των φύλων: ευκαιρίες και κίνδυνοι των ψηφιακών τεχνολογιών για τα κορίτσια και τα αγόρια, 2018 (επικείμενη δημοσίευση).

2.2. Ψηφιοποίηση και ψηφιακό χάσμα

2.2.1. Η ψηφιοποίηση δεν είναι απλώς τεχνολογική διαδικασία, αλλά και οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική.

2.2.2. Σύμφωνα με μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽¹⁰⁾, η ψηφιοποίηση θα μπορούσε να προσθέσει 415 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως στο ΑΕγχΠ της ΕΕ, η δε αύξηση του αριθμού των γυναικών σε ψηφιακές θέσεις εργασίας θα μπορούσε να αποφέρει ετήσια αύξηση εσόδων ύψους 16 δισεκατομμυρίων ευρώ στο ΑΕγχΠ της ΕΕ. Ταυτόχρονα, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσκολίες για την πρόσληψη ειδικών στον τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχουν περιθώρια προσφοράς περισσότερης απασχόλησης και καλύτερης εκπαίδευσης στον ψηφιακό τομέα.

2.2.3. Το ψηφιακό χάσμα αφορά όχι μόνο την περιορισμένη πρόσβαση στο διαδίκτυο, αλλά και την έλλειψη των βασικών δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για τη χρήση των μέσων των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Μία πτυχή του ψηφιακού χάσματος είναι το **ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων**. Σύμφωνα με τα καταγεγραμμένα ανά φύλο στοιχεία της Διεθνούς Ένωσης Τηλεπικοινωνιών για 91 οικονομίες, το 2017 η συνολική διείσδυση στο διαδίκτυο ήταν 44,9 % για τις γυναίκες έναντι 50,9 % για τους άνδρες. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, το 2017 το 71 % των γυναικών είχαν καθημερινή πρόσβαση στο διαδίκτυο έναντι 74 % των ανδρών και το 49 % των γυναικών χρησιμοποιούσαν υπηρεσίες ηλεκτρονικής τραπεζικής έναντι 54 % των ανδρών⁽¹¹⁾. Είναι σημαντική η προσέγγιση του θέματος αυτού τόσο από την πλευρά της αγοράς εργασίας —η ψηφιοποίηση εκτείνεται σε όλους τους εργαζομένους— όσο και από την πλευρά των χρηστών —ο καθένας είναι χρήστης της τεχνολογίας.

2.2.4. Συχνά το ψηφιακό χάσμα διασταυρώνεται με άλλα είδη διακρίσεων, όπως η ιδιότητα του μέλους εθνοτικής μειονότητας, του κατοίκου αγροτικής περιοχής, του μετανάστη, του ατόμου με αναπηρία, του απόρου κ.λπ. Η τεχνολογία μπορεί να βοηθήσει να ξεπεραστούν τα εμπόδια αυτά, καθιστώντας τον κόσμο πιο ανοικτό για όλους, όμως —εάν η διαδικασία αυτή δεν καθοδηγείται από κοινωνικούς παράγοντες— μπορεί και να τα επιτείνει ακόμη περισσότερο.

2.2.5. Το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων αποτελεί οικονομικό, κοινωνικό, κοινωνιακό και πολιτιστικό ζήτημα, το οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί με πολυεπίπεδες και ολιστικές πολιτικές, δεδομένου ότι οδηγεί σε αυξανόμενη ανισότητα των φύλων. Επιπλέον, η ανισότητα των φύλων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε πολιτική και σε κάθε τομέα και να αντιμετωπίζεται στις βαθύτερες κοινωνικές και πολιτιστικές της ρίζες.

2.2.6. Η ποιοτική επίδραση της ψηφιοποίησης στις ανάγκες δεξιοτήτων είναι επίσης ενδιαφέρουσα από τη σκοπιά του φύλου, επειδή οι γυναίκες εκπροσωπούνται περισσότερο σε ορισμένες θέσεις εργασίας και υποεκπροσωπούνται σε άλλες, συμπεριλαμβανομένων των κλάδων ΕΤΜΜ. Απαιτείται να αναληφθεί δράση για την αύξηση του αριθμού των γυναικών στους κλάδους ΕΤΜΜ.

2.2.7. Ωστόσο, είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί η αυξανόμενη σημασία των μη τεχνικών δεξιοτήτων στην ψηφιακή εποχή σε όλους τους τομείς: το κύριο χαρακτηριστικό της τεχνητής νοημοσύνης και του διαδικτύου των αντικειμένων είναι ότι οι μηχανές καθίστανται πιο ευαίσθητες και πιο έξυπνες, με αποτέλεσμα το ανθρώπινο εργατικό δυναμικό να γίνεται αναγκαία κατάσταση μόνον εάν ανταγωνίζεται με βάση πραγματικές ανθρώπινες δεξιότητες όπως η ικανότητα προσαρμογής στις αλλαγές και συνεργασίας. Η ενσυναίσθηση, η δημιουργικότητα και η επίλυση πολύπλοκων προβλημάτων στη σημερινή κοινωνία διδάσκονται συχνότερα και αναπτύσσονται περισσότερο από κορίτσια παρά από αγόρια⁽¹²⁾. Συνιστάται μια διεπιστημονική προσέγγιση η οποία θα συνδυάζει διάφορες πτυχές της καινοτομίας (τεχνολογική, κοινωνική, πολιτιστική κ.λπ.) σε μια προσπάθεια όχι μόνο να αντιμετωπιστούν οι κίνδυνοι, αλλά και να αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες της ψηφιοποίησης για τις γυναίκες.

2.2.8. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στα άτομα με αναπηρία —και ειδικότερα στις γυναίκες— η κατάσταση των οποίων «είναι σαφώς χειρότερη από την κατάσταση των γυναικών χωρίς αναπηρία»⁽¹³⁾. Για τον λόγο αυτό είναι σημαντικό ότι «η ίση πρόσβαση σε διάφορες συνιστώσες των εγκαταστάσεων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και η κοινωνία της πληροφορίας θα πρέπει να διασφαλίζεται για τις γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία»⁽¹⁴⁾.

⁽¹⁰⁾ Vessela Karloukowska, ΓΔ CNECT, Ειδική ομάδα «Γυναίκες στην ψηφιακή εποχή», Ευρωπαϊκή Επιτροπή

⁽¹¹⁾ Στοιχεία της Eurostat

⁽¹²⁾ Martha Ochoa (Παγκόσμια Ένωση UNI) «Η πορεία προς την ψηφιοποίηση χωρίς διακρίσεις βάσει φύλου».

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία» (ΕΕ C 367 της 10.10.2018, σ. 20), σημ. 2.1

⁽¹⁴⁾ Ό.π., σημ. 5.3.6.

3. Το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων στο εκπαιδευτικό σύστημα

3.1. Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ο κύριος τομέας πολιτικής που πρέπει να τύχει αντιμετώπισης. Παρατηρείται μείωση της συμμετοχής των γυναικών σε κλάδους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικούς με τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, σε σύγκριση με το 2011⁽¹⁵⁾. Η βελτίωση της ψηφιακής παιδείας και των δεξιοτήτων των γυναικών σε όλα τα επίπεδα είναι απολύτως απαραίτητη για να μπορέσουν να συμμετάσχουν ενεργά στην ανάπτυξη της κοινωνίας και να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προκύπτουν από την ψηφιοποίηση, αλλά και για να αποφευχθεί ο κίνδυνος να μείνουν πίσω. Οι γυναίκες με αναπηρία θα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς. Χρειάζεται να αντιμετωπιστούν τα πολιτισμικά και τα γλωσσικά στερεότυπα, παρέχοντας στα κορίτσια διαφορετικά πρότυπα ρόλων, ιδίως στον τομέα των μέσων ενημέρωσης. Επιπλέον, **τα μέσα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία και σε δραστηριότητες της τάξης.**

3.2. Στην **πρωτοβάθμια εκπαίδευση**, είναι απαραίτητο να εξασφαλιστεί η ψηφιακή παιδεία και η εκπαίδευση για όλους προκειμένου να διασφαλιστεί η προσαρμοστική ικανότητα των μελλοντικών ανδρών και γυναικών στις ταχέως εξελισσόμενες τεχνολογίες. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα για τη Διεθνή Αξιολόγηση των Σπουδαστών (PISA), το οποίο μετρά την εκπαιδευτική πρόοδο των σπουδαστών ηλικίας 15 ετών σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ, τα αγόρια που επιλέγουν να σταδιοδρομήσουν στους κλάδους ETMM είναι περίπου τέσσερις φορές περισσότερα από τα κορίτσια⁽¹⁶⁾. Σύμφωνα με μελέτη του EIGE, σε ολόκληρη την ΕΕ ποσοστό κυμαινόμενο μεταξύ 3 % και 15 % των εφήβων αγοριών επιθυμούν να εργαστούν ως επαγγελματίες στον τομέα των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, ενώ μόνο σε τέσσερις χώρες της ΕΕ ποσοστό κυμαινόμενο μεταξύ 1 % και 3 % των εφήβων κοριτσιών επιθυμούν να εργαστούν σε αντίστοιχη θέση. Επιπλέον, παρότι οι ψηφιακές δεξιότητες των νέων στην ΕΕ είναι ίσες μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, τα αγόρια εξακολουθούν να αισθάνονται πιο σίγουρα για τις ψηφιακές τους δεξιότητες: πρόκειται και πάλι για πρόβλημα λανθασμένης αντίληψης και στερεοτύπων φύλου⁽¹⁷⁾. «Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει στα κράτη μέλη την ανάγκη επένδυσης σε εκπαιδευτικά συστήματα που να μην εισάγουν αποκλεισμούς και διακρίσεις»⁽¹⁸⁾.

3.3. Είναι σημαντική η εκπαίδευση των εκπαιδευτών ώστε να χρησιμοποιούν τις **τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών ως εργαλείο διδασκαλίας**. Η εστίαση στα κορίτσια είναι πρωταρχικής σημασίας για την εξάλειψη του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των φύλων στις ρίζες του, καθώς και για την προώθηση πιο ανοικτών και εξατομικευμένων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν να αποδειχθούν επίσης χρήσιμα με στόχο τη μείωση των γραφειοκρατικών επιβαρύνσεων για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές⁽¹⁹⁾.

3.4. Στη **δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια διεπιστημονική εκπαίδευση**, τα κορίτσια εξακολουθούν να παρακολουθούν λιγότερα μαθήματα στους κλάδους ETMM από τα αγόρια: λιγότεροι από 1 στους 5 απόφοιτους σχολών πληροφορικής είναι γυναίκες⁽²⁰⁾. **Η διεπιστημονική εκπαίδευση και οι μη τεχνικές δεξιότητες με επίκεντρο τον άνθρωπο θα είναι επίσης θεμελιώδους σημασίας.**

3.5. Η **διττή μάθηση και η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση** θα πρέπει να ενισχυθούν και να λαμβάνουν υπόψη την πρόσβαση των κοριτσιών στην τεχνική μάθηση και στην επαγγελματική μαθητεία⁽²¹⁾.

4. Το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας

4.1. Είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γυναικών σε τεχνικά επαγγέλματα και σε υψηλού επιπέδου θέσεις εργασίας, υπερνικώντας τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά εμπόδια και στερεότυπα. Η ενίσχυση της παρουσίας των γυναικών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών θα μπορούσε να ωφελήσει τον τομέα και ολόκληρη την οικονομία και την κοινωνία.

⁽¹⁵⁾ «Οι γυναίκες στην ψηφιακή εποχή», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018.

⁽¹⁶⁾ Δρ. Κωνσταντίνα Δαβάκη, συγγραφέας της μελέτης «Οι βασικές αιτίες του ψηφιακού χάσματος μεταξύ των φύλων και πιθανές λύσεις για την ενίσχυση της ψηφιακής ένταξης των γυναικών και των κοριτσιών».

⁽¹⁷⁾ Lina Salanauskaitė, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE).

⁽¹⁸⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Σχέδιο δράσης της ΕΕ 2017-2019 — Αντιμετώπιση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων», σημ. 4.4 (ΕΕ C 262 της 25.7.2018, σ. 101).

⁽¹⁹⁾ Ekaterina Efimenko, Ευρωπαϊκή Συνδικαλιστική Επιτροπή Εκπαιδευτικών (ΕΣΕΠ).

⁽²⁰⁾ Vessela Karloukowska, ΓΑ CNECT, Ειδική ομάδα «Γυναίκες στην ψηφιακή εποχή», Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁽²¹⁾ ΕΕ C 13 της 15.1.2016, σ. 161, ΕΕ C 434 της 15.12.2017, σ. 36.

4.2. Για να ξεπεραστεί το ψηφιακό χάσμα μεταξύ των φύλων στην αγορά εργασίας, ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων σε εταιρικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι πρωταρχικής σημασίας. Ο κοινωνικός διάλογος και οι συλλογικές διαπραγματεύσεις μπορούν να προσφέρουν αποδεκτές λύσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων⁽²²⁾. Η αύξηση του αριθμού των γυναικών στους κλάδους ETMM και σε υψηλού επιπέδου θέσεις εργασίας μπορεί επίσης να συμβάλει στη μείωση του **μυθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων**.

4.3. Η διά βίου μάθηση είναι απολύτως απαραίτητη για την πρόληψη του αποκλεισμού από την αγορά εργασίας, πράγμα το οποίο είναι ακόμη σημαντικότερο για τις γυναίκες. Οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο επ' αυτού.

4.4. Η πόλωση της αγοράς εργασίας και η οικονομία της περιστασιακής απασχόλησης: ακόμη και αν τα μηχανήματα μπορούσαν να αντικαταστήσουν από τεχνική άποψη τις θέσεις χαμηλής ειδίκευσης (τόσο τις χειρωνακτικές όσο και τις πνευματικές, λόγω του διαδικτύου των αντικειμένων, των αισθητήρων ή των τεχνολογιών τεχνητής νοημοσύνης), εάν οι εν λόγω θέσεις εργασίας είναι επισφαλείς και τα δικαιώματα δεν προσταίζονται, ενδέχεται να είναι ευκολότερο για τις εταιρείες να προσλαμβάνουν άτομα με χαμηλό κόστος παρά να επενδύουν σε νέα μηχανήματα. Αυτό ισχύει ήδη στην αποκαλούμενη «οικονομία της περιστασιακής απασχόλησης». Σε αυτά τα πλαίσια, δεν διασφαλίζεται καμία κοινωνική προστασία σύμφωνα με τις τυποποιημένες μορφές εργασίας⁽²³⁾: λόγω του άτυπου χαρακτήρα αυτού του είδους εργασίας, οι γυναίκες κινδυνεύουν να απομακρυνθούν από την παραδοσιακή απασχόληση με κοινωνικές παροχές μεταβαίνοντας προς την «περιστασιακή» εργασία, η οποία είναι πιο άμεσα διαθέσιμη και μερικές φορές ευκολότερα διαχειρίσιμη από την άποψη του χρόνου εργασίας. Για να αποφευχθεί η διαίονση του φαινομένου της εκδήλυνσης της φτώχειας⁽²⁴⁾, πρέπει να διασφαλιστούν δίκαιες συνθήκες εργασίας και να προωθηθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους ένα μοντέλο ανάπτυξης υψηλού επιπέδου. Σε αυτή την περίπτωση, ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και των συλλογικών διαπραγματεύσεων είναι θεμελιώδους σημασίας⁽²⁵⁾.

4.5. Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη: ενώ το λογισμικό ή ένας αλγόριθμος θα πρέπει να μειώνουν την υποκειμενικότητα που είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα μιας ανθρώπινης διαδικασίας ή απόφασης, εάν υπεισέλθει μια πολιτισμική προκατάληψη (όπως οι προκαταλήψεις βάσει φύλου), τότε θα αναπαράγει πάντοτε αυτό το είδος διακρίσεων, και μάλιστα σε διαρθρωτική (και όχι περιστασιακή) βάση. Για τον λόγο αυτό οι άνθρωποι που εργάζονται στον σχεδιασμό των εν λόγω συστημάτων θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο διαφορετικοί. Σήμερα, μόνο το 17 % των 8 εκατομμυρίων ατόμων που εργάζονται στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών είναι γυναίκες⁽²⁶⁾. Επιπλέον, σε ολόκληρη την ΕΕ, μόνο το 20 % των γυναικών ηλικίας 30 ετών και άνω που διαθέτουν πτυχία σχετικά με τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών αποφασίζουν να παραμείνουν στον κλάδο της τεχνολογίας⁽²⁷⁾. Η **ενίσχυση της συμμετοχής των γυναικών σε αυτές τις θέσεις εργασίας** —και κατά συνέπεια της πολυμορφίας— μπορεί να βοηθήσει στο να ξεπεραστεί η προκατάληψη η οποία ενδέχεται να υπεισέρχεται στον σχεδιασμό μιας συγκεκριμένης τεχνολογίας.

4.6. Εξάλειψη του φαινομένου της «γυάλινης οροφής» για ένα πιο ψηφιακό οικονομικό σύστημα: Μόνο το 32 % των οικονομικών ηγετών είναι γυναίκες⁽²⁸⁾ αν και έχει αποδειχθεί ότι οι επιχειρήσεις με γυναίκες σε θέσεις λήψης αποφάσεων έχουν καλύτερη μορφή διακυβέρνησης, η οποία είναι συνήθως περισσότερο «οριζόντια» και ενθαρρύνουν τη διαφορετικότητα και τη δημιουργική και καινοτόμο σκέψη. Ως εκ τούτου, εάν οι εταιρείες αναπτύξουν πολιτικές σχετικές με το φύλο προκειμένου να προαχθούν οι γυναίκες στα υψηλότερα κλιμάκιά τους, τότε θα αντλήσουν οφέλη από την άποψη της ικανότητας καινοτομίας τους. Σε ευρύτερη κλίμακα, κάτι τέτοιο θα ωφελήσει με τη σειρά του το σύνολο του οικονομικού συστήματος.

4.7. Το ευρωπαϊκό σύστημα παραγωγής αποτελείται κυρίως από ΜΜΕ που αντιμετωπίζουν περισσότερες δυσκολίες όταν επενδύουν σε νέες τεχνολογίες. Ταυτόχρονα, οι ψηφιακές τεχνολογίες διευκολύνουν τη μικρο-επιχειρηματικότητα: μέσω ορισμένων ψηφιακών εργαλείων (όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο) είναι δυνατό να αποκτήσουν οι πολύ μικρές ΜΜΕ πρόσβαση σε παγκόσμιες αγορές και, γενικότερα, να αρθούν τα εμπόδια στην πρόσβαση στην αυτοαπασχόληση. «Σύμφωνα με τη 2α ευρωπαϊκή έκθεση παρακολούθησης νεοσύστατων επιχειρήσεων, μόνο το 14,8 % των ιδρυτών νεοσύστατων επιχειρήσεων είναι γυναίκες»⁽²⁹⁾. Το πρόβλημα αυτό σχετίζεται με τα ασθενέστερα επιχειρηματικά δίκτυα, τα στερεότυπα και την ανεπαρκή οικονομική στήριξη. Η ψηφιοποίηση μπορεί να δημιουργήσει το κατάλληλο περιβάλλον για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα. Πρέπει να διασφαλιστούν υπηρεσίες εκπαίδευσης και υποστήριξης προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα στις γυναίκες να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση χρησιμοποιώντας τις διαθέσιμες ψηφιακές τεχνολογίες.

⁽²²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Οι έννοιες της ΕΕ όσον αφορά την προετοιμασία των αλλαγών σε έναν ψηφιακό κόσμο εργασίας» (ΕΕ C 367 της 10.10.2018, σ.15).

⁽²³⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με θέμα «Για μία ευρωπαϊκή οδηγία-πλαίσιο σχετικά με τη θέσπιση ελάχιστου εισοδήματος» (προς έγκριση στη σύνοδο ολομέλειας του Δεκεμβρίου) και «Πρόσβαση στην κοινωνική προστασία» (βλέπε σελίδα 135 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽²⁴⁾ Mary Collins, Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών (EWL) (ΕΕ C 129 της 11.4.2018, σ. 7).

⁽²⁵⁾ Βλέπε π.χ. τις συμφωνίες των Ευρωπαίων κοινωνικών εταίρων, καθώς και την πρόταση οδηγίας σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

⁽²⁶⁾ Vessela Karloukova, ΓΑ CNECT, Ειδική ομάδα «Γυναίκες στην ψηφιακή εποχή», Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁽²⁷⁾ Mary Collins, Ευρωπαϊκό Λόμπι Γυναικών (EWL).

⁽²⁸⁾ Vessela Karloukova, ΓΑ CNECT, Ειδική ομάδα «Γυναίκες στην ψηφιακή εποχή», Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁽²⁹⁾ «Οι γυναίκες στην ψηφιακή εποχή», μελέτη που εκπονήθηκε για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

5. Ψηφιοποίηση και ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής

5.1. Σύμφωνα με μελέτη του EIGE, οι θέσεις εργασίας στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών απαιτούν περισσότερες ώρες εργασίας από ό,τι άλλοι τομείς⁽³⁰⁾. Το πρώτο ζήτημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι επομένως η κατανομή του έργου της παροχής φροντίδας μεταξύ ανδρών και γυναικών: είναι σημαντικό να αναληφθεί δράση για μια πιο ισορροπη κατανομή του έργου της παροχής φροντίδας μεταξύ των φύλων, μεταξύ άλλων με την έγκριση της πρότασης οδηγίας σχετικά με την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές⁽³¹⁾.

5.2. Η «έξυπνη εργασία» και η τηλεργασία θεωρούνται συχνά εργαλεία για την εξισορρόπηση της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τους κινδύνους όσο και τις ευκαιρίες. Αν και η έξυπνη εργασία μπορεί να βοηθήσει τους εργαζομένους στη διαχείριση της ιδιωτικής τους ζωής (κυρίως εκμηδενίζοντας τον «νεκρό χρόνο» που δαπανούν μετακινούμενοι από και προς τον τόπο εργασίας τους), είναι επίσης αλήθεια ότι, χωρίς καλή διαχείριση, η έξυπνη εργασία μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση των ορίων μεταξύ φροντίδας, εργασίας και ελεύθερου χρόνου. Η έξυπνη εργασία πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένες και συλλογικές εταιρικές συμφωνίες με στόχο την προσαρμογή της στο πολιτισμικό πλαίσιο, στα μέσα παραγωγής και στην οργάνωση της εργασίας. Μακροπρόθεσμα, η έξυπνη εργασία μπορεί επίσης να αλλάξει τον τρόπο διαβίωσης των ανθρώπων στις πόλεις (και στις αγροτικές περιοχές) και στους κοινωνικούς χώρους.

5.3. Τα ψηφιακά εργαλεία μπορούν επίσης να αποτελέσουν ευκαιρία για όσους αποκλείονται από την αγορά εργασίας. Τα εργαλεία αυτά μπορούν επίσης να διευκολύνουν τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, οι γυναίκες με αναπηρία αποκλείονται πολύ περισσότερο από την αγορά εργασίας⁽³²⁾. Ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό να εφαρμοστεί η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCPRD)⁽³³⁾.

6. Ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα

6.1. Λόγω της αύξησης του προσδόκιμου ζωής και των χαμηλών ποσοστών γεννήσεων, ο ευρωπαϊκός πληθυσμός γηράσκει και το βάρος του έργου της παροχής φροντίδας επιτείνεται για τις γυναίκες μέσης ηλικίας. Ενώ είναι απαραίτητο να επιτευχθεί η ισότιμη κατανομή του έργου της παροχής φροντίδας μεταξύ των φύλων, είναι επίσης σημαντικό να αναγνωριστεί ότι η ψηφιοποίηση—και ιδιαίτερα η ρομποτική—στον δημόσιο τομέα αποτελεί μεγάλη ευκαιρία για να διευκολυνθεί η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας και να βοηθηθούν οι γυναίκες όσον αφορά τις τυχόν ευθύνες παροχής φροντίδας που επωμίζονται.

6.2. Η ρομποτική μπορεί να αυτοματοποιήσει και—πράγμα ακόμη σημαντικότερο—να διευκολύνει μερικές από τις βαρύτερες εργασίες που σχετίζονται με την παροχή φροντίδας (όπως η μετακίνηση ενός ατόμου με αναπηρία), να βοηθήσει στην αποκατάσταση τραυματιών, να προλάβει ασθένειες κ.λπ. Αυτές οι τεχνολογίες μπορούν να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής ολόκληρης της κοινωνίας, ιδίως των γυναικών, καθώς και τη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας με δύο τρόπους: θα μπορούσαν να διευκολύνουν την παροχή υπηρεσιών προσωπικής φροντίδας, όπου οι γυναίκες εκπροσωπούνται ευρύτατα, αλλά και να ωφελήσουν τις γυναίκες που παρέχουν μη αμειβόμενη φροντίδα, μόνον όμως εάν οι εν λόγω τεχνολογίες είναι διαθέσιμες και εγγυημένες για όλους όσοι τις έχουν ανάγκη.

6.3. Οι ψηφιακές τεχνολογίες ενδέχεται επίσης να έχουν σημαντικό αντίκτυπο σε όλες τις γραφειοκρατικές διαδικασίες που συνδέονται με τις δημόσιες υπηρεσίες. Ορισμένες χώρες εφαρμόζουν ήδη αυτό το είδος τεχνολογίας σε ευρεία κλίμακα, δημιουργώντας μια μοναδική ψηφιακή ταυτότητα για όλες τις διαδικασίες που σχετίζονται με τον δημόσιο τομέα (φόρους, υγειονομική περίθαλψη, εκπαίδευση κ.λπ.). Η επέκταση της διαδικασίας αυτής θα μπορούσε να βελτιώσει την ποιότητα ζωής, αλλά είναι επίσης σημαντικό να υπάρχει επίγνωση (και πρόληψη) των κινδύνων που σχετίζονται με τον έλεγχο των δεδομένων από έναν και μόνο φορέα (ακόμη και αν πρόκειται για δημόσια αρχή), καθώς και με την προστασία της ιδιωτικής ζωής, τον κυβερνοχώρο, τη διαφάνεια και τη δεοντολογία⁽³⁴⁾.

6.4. Η δημόσια διοίκηση θα πρέπει να καταρτίσει προϋπολογισμούς βάσει φύλου για όλες τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες ώστε να προωθήσει την ισότητα και να λάβει υπόψη τον αντίκτυπο των πολιτικών στις γυναίκες. Κάθε απόφαση για την πραγματοποίηση επενδύσεων θα πρέπει να λαμβάνεται «υπό το πρίσμα του φύλου» σε τρεις τομείς: ισότητα των φύλων στον χώρο εργασίας, πρόσβαση σε κεφάλαια για τις γυναίκες και προϊόντα και υπηρεσίες που ωφελούν τις γυναίκες.

⁽³⁰⁾ Lina Salanauskaitė, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων (EIGE).

⁽³¹⁾ COM(2017) 253.

⁽³²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία» (EE C 367 της 10.10.2018, σ. 20), σημ. 5.4.1

⁽³³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Η κατάσταση των γυναικών με αναπηρία» (EE C 367 της 10.10.2018, σ. 20), σημ. 1.2, Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

⁽³⁴⁾ Ψηφιακές Δημόσιες Υπηρεσίες (ηλεκτρονική διακυβέρνηση και ηλεκτρονική υγεία).

6.5. Ενώ σε ορισμένες χώρες η ψηφιοποίηση του δημόσιου τομέα έχει ήδη προχωρήσει, σε άλλες η διαδικασία αυτή βρίσκεται ακόμη στην αρχή, πράγμα το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία για την εκπαίδευση και την απασχόληση περισσότερων γυναικών στον δημόσιο τομέα, από τη σκοπιά του φύλου.

6.6. Για να αναπτυχθεί η ψηφιοποίηση, θα πρέπει να είναι διαθέσιμες, χωρίς γεωγραφικές διακρίσεις οι αναγκαίες υποδομές, όπως η ευρυζωνικότητα, η τεχνολογία 5G κ.λπ.

Βρυξέλλες, 19 Σεπτεμβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER
